

Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretimi Kapsamında Halk Eğitimi Merkezi Kurslarının Karşılaştırmalı İncelenmesi

Comparative Analysis of Public Education Center Courses in the Scope of Teaching Turkish as a Second Language

Soner GARİP^{1a}

^a Dr., Akyurt İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü, Ankara, Türkiye

ORCID: 0000-0002-0893-9536

sonergarip38@gmail.com

Anahtar

Kelimeler:

- 1.Halk eğitimi merkezleri
- 2.Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi
- 3.Kurslar

Keywords:

- 1.Public education center
2. Teaching Turkish as second language
- 3.Courses

Öz

Türkiye, jeopolitik konumunun yanı sıra son yıllarda uluslararası ilişkilerdeki rolleri ve yükselen değerleriyle öne çıkmaktadır. Bu durum Türkçeye olan ilgiyi artırmakta ve Türkçe öğrenmek isteyen insanların sayısı giderek çoğalmaktadır. Ülkemizde Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi faaliyetlerinin gerçekleştirildiği farklı kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Halk eğitimi merkezleri, Türkçenin ikinci dil olarak öğretilmesi amacıyla kursların düzenlendiği kurumlardan biridir. Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında oluşturulan ve A1, A2, B1 seviyelerini içeren 4 farklı kurs programı yer almaktadır. Bu çalışmada Halk eğitimi merkezlerinde Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi amacı taşıyan kursların karşılaştırmalı bir şekilde incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi çerçevesinde doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri 12 kurs programının incelenmesiyle toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla incelenmiştir. Araştırmanın sonunda kursların giriş koşulları, süre, ölçme-değerlendirme yaklaşımları, içerik ile belgelendirme açısından benzerlik ve farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte kurs programlarının işlevsel hale getirilmesi, eğitici kapasitesinin güçlendirilmesi ve ölçme-değerlendirme çalışmalarının amacına uygun gerçekleştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Abstract

In addition to its geopolitical position, Turkey has come to the fore with its role in international relations and rising values in recent years. This situation increases the interest in Turkish and the number of people who want to learn Turkish is increasing. In our country, there are different institutions and organizations where activities of teaching Turkish to foreigners are carried out. Public Education Centers are one of the institutions where courses are organized to teach Turkish to foreigners. In Public Education Centers, there are 4 different course programs created to teach Turkish to foreigners and including A1, A2, B1 levels. In this study, it is aimed to comparatively examine the courses aiming to teach Turkish to foreigners in Public Education Centers. In the study, document analysis technique was used within the framework of qualitative research method. The data of the research were collected by examining the 12 course programs. The obtained data were analyzed through descriptive analysis. At the end of the study, it was determined that the courses showed similarities and differences in terms of entry conditions, duration, assessment-evaluation approaches, content and certification. In addition, it has been concluded that the course programs should be made functional, the capacity of the trainers should be strengthened and the measurement-evaluation studies should be carried out in accordance with the purpose.

¹ Sorumlu yazar/Corresponding author

Geliş Tarihi:
25.04.2023
Kabul Tarihi:
21.07.2023
Yayın Tarihi:
29.12.2023

Atıf: Garip, S. (2023). Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında halk eğitimi merkezi kurslarının karşılaştırmalı incelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 121-136. <https://doi.org/10.60107/maunef.1287282>
Citation: Garip, S. (2023). Comparative analysis of public education center courses in scope of teaching Turkish as second language. *MAUN Journal of Education*, 3(2), 121-136. <https://doi.org/10.60107/maunef.1287282>

Giriş

Türkiye, jeopolitik konumunun yanı sıra son yıllarda uluslararası ilişkilerdeki rolleri ve yükselen değerleriyle öne çıkmaktadır. Bununla birlikte Türkiye, dünyada ve sınırları etrafında gelişen savaşlar ile iç karışıklıklar sebebiyle farklı milletlere mensup insanların göç etmek istediği ülkelerin başında gelmektedir. Bu durum Türkçeye olan ilgiyi artırmakta ve Türkçe öğrenmek isteyen insanların sayısı giderek çoğalmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesi isteği dilimizin dünya dilleri arasında yer almasını sağlamaktadır (Kahriman vd. 2013). “Geniş bir sahaya yayılan Türkçe; UNESCO’nun verilerine göre, dünyada en çok konuşulan beşinci dildir” (Göçer, Tabak & Coşkun, 2012, s. 74). Bugün Türkçe yaklaşık 250 milyon insanın konuştuğu yaygın bir dil konumundadır (Erdem, 2009). Bu bağlamda dünyada Türkçeye farklı sebeplerle artan öğrenme isteğinden dolayı Türkçenin ikinci dil olarak öğretilmesi çalışmaları önemli ve gerekli bir hâl almıştır.

Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi faaliyetleri Millî Eğitim Bakanlığı, TİKA ve üniversiteler bünyesinde kurulan Türkçe öğretim merkezleri aracılığıyla yürütülmektedir (Göçer, 2009). Bu merkezlerde Türk dilinin ve kültürünün yabancılara öğretilmesi hedeflenmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi her ne kadar Karahanlılar dönemine kadar uzansa da Türkçe öğretim merkezlerinin kuruluşu yakın zamanlarda gerçekleşmiştir. Ülkemizde yabancılara Türkçe öğretimi çalışmaları 1950’li yıllarda hız kazanmıştır (Çağlayan Dilber, 2018). Bu tarihten itibaren Boğaziçi, İstanbul ve Orta Doğu Teknik üniversitelerinde yabancı öğrencilere yönelik Türkçe öğretimi çalışmaları başlasa da yabancılara Türkçe öğretimi Ankara Üniversitesi bünyesinde 1984 yılında kurulan TÖMER ile kurumsal bir kimlik kazanmıştır (Köse & Özsoy, 2020; Erdil, 2017). “2022 itibarıyla 200’ün üzerinde üniversitenin Türkçe öğretim merkezi eğitim vermektedir” (Erol, Çeken, Kılıç & Gündüz, 2022, s. 54).

Dünyada geniş bir coğrafyada konuşulan Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde hem Türkiye’de hem de Türkiye dışında farklı kurum, kuruluş ve merkezlerce önemli çalışmalar gerçekleştirilmektedir (Göçer & Moğul, 2011). Bu amaçla Türkiye’de üniversiteler bünyesinde kurulan Türkçe öğretim merkezleri ve Türkiye sınırlarının dışında Yunus Emre Enstitüsü ve TİKA aracılığıyla yabancılara Türkçe öğretimi çalışmaları sürdürülmektedir (Özdemir Erem & Erdem, 2016; Arslan 2012). Bu kurumlar dışında “büyükkelçilik, dersane, vakıf ve diğer bazı merkezlerde de Türkiye Türkçesini öğretmek için belli aralıklarla ve talebe göre kurslar açılmaktadır” (Dolunay, 2005, s. 2). Yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla kursların düzenlendiği kurumlardan biri de halk eğitimi merkezleridir.

Halk eğitimi merkezleri, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı olup yaygın eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği kurumlardır. Halk eğitimi merkezi, “Türk Milli Eğitimi’nin genel amaçları ile yaygın eğitimin amaç ve fonksiyonlarını gerçekleştirmek için il ve ilçe merkezleri ile bucak ve köylerde açılmak üzere, sosyal ve kültürel kurslar ile mesleki ve genel bilgi kursları düzenleyen kurumdur” (TÜİK, 2012). Halk eğitimi, örgün eğitimin herhangi bir kademesinde bulunmayan bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamak üzere düzenlenen eğitim faaliyetleri (Celep, 2003); yetişkin ya da örgün eğitimin dışında kalan bireylere planlı ve programlı bir şekilde gerçekleştirilen eğitim çalışmaları (Geray, 2002) olarak tanımlanmaktadır.

Halk eğitimi merkezleri, bireylerin değişen ve gelişen dünyada ihtiyaçlarına cevap vermekte, değişimlere uyum sağlamalarını kolaylaştırmakta ve insanlara yaşam boyu eğitim imkânı sunmaktadır. Kurt (2000) ekonomik, toplumsal ve siyasal sebeplere bağlı olarak ortaya çıkan durumların giderilmesinde halk eğitiminin önemli bir rolü olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda son yıllarda farklı amaçlarla Türkçe öğrenmek isteyenler ile çeşitli sebeplerle ülkemize sığınan yabancılara Türkçe öğretimi gereksinimi doğmuştur. Karadağ ve Göçer (2022) Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen bireylerin buldukları coğrafyada hayatlarını daha rahat sürdürebilmeleri için hedef dilin kültürüne ve yaşam biçimine uyum sağlaması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda mevcut ihtiyaçların giderilmesinde halk eğitimi merkezlerinin önemli bir rolü bulunmaktadır.

Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretilmesi kapsamında farklı kurs olanakları bulunmaktadır. Oluşturulmasında *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni* dikkate alınan bu kurslar A1, A2 ve B1 seviyelerini içermektedir. Yaş ve seviye gibi çeşitli yeterliliklere göre giriş koşulları bulunan kurslar ücretsiz olup Türkçe öğrenmek isteyen herkesin başvurusuna açıktır. Türkiye’de her ilçesinde en az bir adet halk eğitimi merkezi bulunduğu için ulaşımı kolaydır. Kursların planlanmasında ders saatleri ve günlerinin belirlenmesinde kursiyerlerin durumu da dikkate alınmaktadır. Bu özellikler Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi bağlamında halk eğitimi merkezlerini ön plana çıkarmaktadır.

Alan yazında Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında halk eğitimi merkezleri ve kurs programları üzerine sınırlı sayıda çalışma görülmektedir. Bu çalışmalardan Oktay (2017) halk eğitimi merkezinde Araplara Türkçe öğretmek amacıyla açılan bir kursta konuşma becerisinin kazanımında kullanılan yöntem ve teknikler üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Gözübüyük Tamer (2020) de çalışmasında Afganistan ve Suriye uyruklu yetişkinlere yönelik düzenlenen kursları, kurs öğretmenlerinin görüşlerine göre incelemiştir. Aytan, Uzun ve Günaydın (2020) ise yabancılara Türkçe öğretmek amacı taşıyan bazı kursların dil becerisi ve kültür aktarımı bağlamında incelemesini yapmıştır. Halk eğitimi merkezlerinde Türkçenin ikinci dil olarak öğretilmesine ilişkin kurs programlarının karşılaştırmalı bir şekilde incelenmesini içeren bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu çalışmada halk eğitimi merkezlerinde Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi amacı taşıyan kursların karşılaştırmalı bir şekilde incelenmesi amaçlanmaktadır. İncelenen

kursların giriş koşulları, süreleri, içerikleri, ölçme-değerlendirme ve öğrenme-öğretme yaklaşımları farklı bölümler altında karşılaştırmalı bir şekilde sunularak konuyla ilgili araştırmacılara fikir vermesi hedeflenmiştir. Ayrıca bu çalışmanın mevcut kurs programlarının düzenlenmesi ve yeni programların tasarlanması gibi çalışmalarda veri desteği sunacağı düşünülmektedir. Bu amaçla araştırmada “*Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kurslar nasıl yapılandırılmıştır?*” sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda ve gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 45). Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında halk eğitimi merkezi bünyesinde açılan kursların karşılaştırmalı bir şekilde incelendiği bu çalışmada verilerin toplanmasında nitel bir sürecin takip edileceği için nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

Bu araştırma nitel araştırma yöntemi desenlerinden doküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. Bowen (2009) doküman analizini basılı ve/veya web tabanlı materyallerin değerlendirildiği sistematik bir süreç olarak ifade etmektedir. Bowen’a (2009) göre doküman analizi etkili ve az masraflı bir araştırmadır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi veri toplama araçlarından doküman inceleme kullanılmıştır. “Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 217). Bu çalışmada Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’nün e-yaygın sisteminde Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi amacı taşıyan kurslara ait şu dokümanlar (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) incelenmiştir:

- Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. Seviye (K₁)
- Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 2. Seviye (K₂)
- Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 3. Seviye (K₃)
- Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 1. Seviye (K₄)
- Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 2. Seviye (K₅)
- Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 3. Seviye (K₆)
- Türkçe A1 Seviyesi Harmanlanmış Model Kurs Programı (K₇)
- Türkçe A2 Seviyesi Harmanlanmış Model Kurs Programı (K₈)
- Türkçe B1 Seviyesi Harmanlanmış Model Kurs Programı (K₉)
- Yabancılar İçin Türkçe Seviye A1 (K₁₀)
- Yabancılar İçin Türkçe Seviye A2 (K₁₁)
- Yabancılar İçin Türkçe Seviye B1 (K₁₂)

Verilerin Analizi

Bu çalışmada verilerin analizinde nitel araştırma yöntemi analiz türlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde, “elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır” (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 256). Bu yolla elde edilen veriler okuyucuya düzenli bir şekilde sunulabilmektedir. Bu çalışmada incelenen kurs programlarından hareketle (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) kurs programlarına giriş koşulları, kurs programlarının süresi, kursların içeriği, kurslarda öğrenme-öğretme yaklaşımı, kurslarda ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve kursların belgelendirilmesi başlıkları belirlenerek içerikleri karşılaştırmalı bir şekilde oluşturulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmada, geçerlik ve güvenirlikle ilgili hususlara dikkat edilmiştir. Merriam (2013) geçerlik ve güvenirliğin araştırmanın süreçlerini ilgilendiren önemli kaygılar olduğunu belirtmektedir. Çalışmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulmasında alan yazın taraması detaylı bir şekilde yapılmıştır. Bu amaçla çok sayıda tez, makale, bildiri ve kitap taranarak veriler toplanmıştır.

Fraenkel vd. (2012) araştırma sürecindeki en önemli adımlardan birinin örneklem seçimi olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada halk eğitimi merkezlerinde Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamındaki bütün kurs programları (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) incelenerek veriler elde edilmiştir. Böylece ilgili tüm dokümanlar incelenerek araştırmanın geçerlik ve güvenirliğinin artırılması amaçlanmıştır.

Sak vd. (2021) doküman incelemesinde geçerlik ve güvenirliği artırmak için incelenen dokümanlardan elde edilen verilerin başka kaynaklarla doğrulamak gerektiğini belirtmektedir. Bu çalışmada da ilgili kurs programlarının (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) incelenmesiyle elde edilen veriler yapılan çalışmalarla karşılaştırılarak sonuç, tartışma ve öneriler başlığı altında sunulmuştur. Böylece araştırmanın dış güvenirliğinin artırılması amaçlanmıştır.

Araştırmada dokümanlardan elde edilen veriler bir aylık sürecin sonunda yeniden incelenerek ilk ve son incelemeyle toplanan veriler karşılaştırılmıştır. Ardından toplanan veriler Türkçe eğitimi ve nitel araştırma alanında iki uzmanın görüşüne sunulularak kontrolü gerçekleştirilmiştir. Uzman görüşü alınan veriler bulgular bölümünde yorum yapılmadan sunulmuştur. Böylece araştırmanın dış güvenirliğinin artırılması hedeflenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde incelenen dokümanlardan (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen veriler kurs programına giriş koşulları, kurs programlarının süresi, kursların içeriği, kurslarda öğrenme-öğretme yaklaşımları, kurslarda ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve kursların belgelendirilmesi başlıklarında karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Kurs Programına Giriş Koşulları

Aşağıda Tablo 1’de, halk eğitimi merkezlerinde Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kurslara (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) katılmak isteyen kursiyerlere yönelik koşullar ve seviye bilgisi yer almaktadır. Her bir kurs için farklı kriterlerin yer aldığı kurslara katılmak isteyen kursiyerler ilgili şartları taşıması gerekmektedir.

Tablo 1. Kurs programlarına giriş koşullarına ilişkin bilgiler

Kurslar	Seviye	Giriş Koşulları
K ₁	A1	5 yaşını tamamlamak ve 13 yaşından gün almamak
K ₂	A2	5 yaşını tamamlamak ve 13 yaşından gün almamak, K ₁ kursunu başarıyla tamamlamak/seviye tespit sınavından K ₁ düzeyinde Türkçe bilgisine sahip olmak
K ₃	B1	5 yaşını tamamlamak ve 13 yaşından gün almamak, K ₂ kursunu başarıyla tamamlamak/seviye tespit sınavından K ₂ düzeyinde Türkçe bilgisine sahip olmak.
K ₄	A1	12 yaşını tamamlamış olmak ve 18 yaşından gün almamak
K ₅	A2	12 yaşını tamamlamış olmak ve 18 yaşından gün almamak, K ₄ kursunu başarıyla tamamlamak/seviye tespit sınavından K ₄ düzeyinde Türkçe bilgisine sahip olmak
K ₆	B1	12 yaşını tamamlamış olmak ve 18 yaşından gün almamak, K ₅ kursunu başarıyla tamamlamak/seviye tespit sınavından K ₅ düzeyinde Türkçe bilgisine sahip olmak
K ₇	A1	14 yaşını tamamlamış olmak ve ana dilinde okuryazar olan yabancı uyruklular
K ₈	A2	14 yaşını tamamlamış olmak ve ana dilinde okuryazar olan yabancı uyruklular, K ₇ kursunu başarıyla tamamlamış olmak
K ₉	B1	14 yaşını tamamlamış olmak ve ana dilinde okuryazar olan yabancı uyruklular, belgelendirmek koşuluyla A2 seviyesinde kursa katılıp başarılı olmak
K ₁₀	A1	13 yaşını tamamlamış olmak
K ₁₁	A2	17 yaşını tamamlamış olmak, belgelendirmek koşuluyla A1 seviyesinde kursa katılıp başarılı olanlar, belgesi olmayanlar kursu verecek eğiticinin yapmış olduğu seviye belirleme sınavında Türkçe A1 seviyesinde bilgisi olanlar
K ₁₂	B1	17 yaşını tamamlamış olmak, belgelendirmek koşuluyla A2 seviyesinde kursa katılıp başarılı olanlar, belgesi olmayanlar kursu verecek eğiticinin yapmış olduğu seviye belirleme sınavında Türkçe A2 seviyesinde bilgisi olanlar

Tablo 1’e göre, halk eğitimi merkezlerinde Türkçenin ikinci dil olarak öğretimine yönelik kurslarda yaş ve dil seviyesine göre koşullar bulunduğu görülmektedir. Yaş bakımından K_{1,2,3} kursları için 5 yaşını tamamlamak ve 13 yaşından gün almamak, K_{5,6,7} kursları için 12 yaşını tamamlamak ve 18 yaşından gün almamak, K_{8,9,10} kursları için 14 yaşını tamamlamış olmak, K₁₀ kursu için 13 yaşını tamamlamak ve K_{11,12} kursları için 17 yaşını tamamlamak koşulu bulunmaktadır.

Tablo 1’de kursların tamamı incelendiğinde Türkçe A1 (K_{1,4,7,10}), A2 (K_{2,5,8,11}) ve B1 (K_{3,6,9,12}) seviyesinde gruplandırıldığı anlaşılmaktadır. Buna göre her bir grup için bir önceki

seviyede Türkçe bilgisine sahip olmak koşulu yer almaktadır. K_{2,3,5,6,11,12} kurslarında bir önceki seviye için kurs öğretmeni tarafından seviye tespit sınavı yapılabiliyorken K_{8,9} kurslarında bir önceki kursları başarıyla tamamlayıp belgelendirme şartı bulunmaktadır. Buna göre halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kurslarda kursiyer olabilmek için yaş ve dil seviyesi bakımından programa giriş koşullarını yerine getirmek gerekmektedir.

Kurs Programlarının Süresi

Aşağıda Tablo 2’de, halk eğitimi merkezlerinde Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kursların (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) süreleri ve günlük ders saatleri yer almaktadır.

Tablo 2. Kurs programlarına sürelerine ilişkin bilgiler

Süre	Kurslar											
	K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	K ₆	K ₇	K ₈	K ₉	K ₁₀	K ₁₁	K ₁₂
	150	160	160	168	168	168	120	120	120	136	160	320
	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat
Günlük ders süresi	5	5	5	5	5	5	8	8	8	8	8	8
	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat	saat

Tablo 2’ye göre, halk eğitimi merkezlerinde Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kurslardan K₁ 150 saat, K_{2,3,11} 160 saat, K_{4,5,6} 168 saat, K_{7,8,9} 120 saat, K₁₀ 136 saat ve K₁₂ 320 saatlik bir süreye sahiptir. Kursların süresi, kursun içeriğine göre belirlenmiş olup günlük ve haftalık ders dağılım süreleri de ayrıca programda yer almaktadır. Buna göre K_{1,2,3,4,5,6} kursları günlük beş saati geçmemek üzere, K_{7,8,9,10,11,12} kursları ise günlük 8 saati geçmemek üzere planlanabilmektedir. Planlamalar yapılırken kurs merkezinin fiziki koşulları, kursiyerler ve uygunluk saatleri göz önüne alınmaktadır.

Kursların İçeriği (Konu ve Tema)

Tablo 3. Kurs programlarına içeriğine ilişkin bilgiler

Kurslar	İçerik	Tema/Konu Sayısı	Kazanım Sayısı
K ₁	Alfabe öğretimi, ben ve yakın çevrem, günlük yaşam, zaman ve mekân, dış görüşüş ve kişisel bakım konuları	5	56
K ₂	Giriş, temel ihtiyaçlar, meslekler, zaman ve mekân, alışveriş, hastalıklar ve alışkanlıklar konuları	6	85
K ₃	Giriş, tanışma ve yakın çevre, serbest zaman etkinlikleri, müzik-alışveriş, özel günler ve kutlamalar, tatil konuları	6	83
K ₄	Alfabe öğretimi, tanışma ve arkadaşlık, ailem ve çevrem, sayılar ve zaman, dış görünüş ve kişisel bakım, temel ihtiyaçlar, meslekler konuları	7	126
K ₅	Giriş, alışveriş, sağlık ve spor, günlük hayat ve etkinlikler, serbest zaman etkinlikleri, hava durumu ve iletişim, kutlamalar ve tatil konuları	7	131
K ₆	Giriş, hayallerim ve ben, medya ve kültür, eğitim ve çalışma hayatı, anılar-geçmiş, toplum ve birey, duygular ve sanat konuları	7	117

K ₇	Selamlaşma-tanışma-hatır sorma, günlük yaşam, nerede, afiyet olsun, hava nasıl, vay başıma gelenler, iyi bayramlar temaları	7	132
K ₈	Özleyeceğim, su gibi ezberledim, bir varmış bir yokmuş, eleman aranıyor, pikniğe gitsek, yaşasın sanat, bugün bayram, teknoloji temaları	8	97
K ₉	Haber var, festival başlıyormuş, özür dilerim, maç var, eline sağlık/yemeklerimiz, spor yap sıhhat bul, gezelim görelim, pisi pisi temaları	8	249
K ₁₀	Ben ve yakın çevrem, günlük yaşam, insanların görünüşleri ve tanımlamalar, zaman ve mekân, sosyal hayat temaları	5	83
K ₁₁	Kişisel bilgiler ve tanıtım, çevrem, günlük hayat ve rutinler, boş zaman ve eğlence, alışveriş, eğitim ve çalışma hayatı, geçmiş, gelecek-özel günler ve kutlamalar, güncel konular, ülkeler ve seyahat temaları	10	317
K ₁₂	Kişisel bilgiler ve tanıtım, gündelik yaşam, eğitim ve iş yaşamı, toplum ve şehir hayatında birey, bilgi kaynakları ve medya, boş zaman ve eğlence, seyahat, farklı kültürler davet ve uygulamalar, geçmişteki olaylar ve tarih, sosyal ve güncel konular temaları	10	287

Tablo 3'e göre, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kurslarda yer verilen konu ve temalar ile kazanım sayıları yer almaktadır. Buna göre K_{1,2,3,4,5,6} kurslarında kurs içeriği konular olarak belirlenmişken K_{7,8,9,10,11,12} kurslarında ise içerik temalar olarak ifade edilmiştir. K_{1,2} kursları alfabe öğretimiyle başlarken diğer kurslarda (K_{3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) konu veya temalarla başlamıştır. K_{2,3,5,6} kurslarında giriş konuları bir önceki kursun içeriğinin tekrarı ile yapılmaktadır. K_{1,10} beş konu/tema, K_{2,3} altı konu, K_{4,5,6,7} yedi konu/tema, K_{8,9} tema, K_{11,12} on temadan oluşmaktadır. K₁ 56, K₂ 85, K₃ 83, K₄ 126, K₅ 131, K₆ 117, K₇ 132, K₈ 97, K₉ 249, K₁₀ 83, K₁₁ 317 ve K₁₂ 287 kazanımdan meydana gelmektedir. Temalar, konular ve kazanımlar belirlenirken *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni* dikkate alınmış ve Türkçe öğrenmek isteyen bireylerin gereksinim, düzey ve yaş gibi özelliklerine göre kurs programları yapılandırılmıştır.

K_{1,2,3,4,5,6} kurslarında konular/temalar birbirinden bağımsız olarak tasarlanırken K_{7,8,9,10,11,12} kurslarında temalar birbirinden bağımsız olmasına karşın sarmal bir yapıda düzenlenmiştir. Konu/temaların oluşturulması kursların tamamında basitten karmaşığa, somuttan soyuta bir yaklaşım benimsenmiştir. Kurs programlarında kurs eğitimcilerinin Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde basit cümlelerden karmaşık ve zor cümlelere doğru bir sıra takip etmeleri gerektiği ifade edilmiştir.

Kurslarda Öğrenme-Öğretme Yaklaşımı

Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kursların tamamında (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) kursiyerlere dört temel dil becerisinin öğretilmesi amaçlanmaktadır. Bu süreçte öğretmenlerin öğrenmeler üzerinde olumlu etkilerinden dolayı görsel ve işitsel araçlardan faydalanması beklenmektedir. Kursların tamamında (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) iletişimsel ve işlevsel dil eğitimi yaklaşımı benimsenmektedir.

Kurs sürecinde öğrenme-öğretme yaklaşımı açısından K_{1,2,3,4,5,6} kursların programlarında temel düzeyde bilgi ve açıklama yer alırken K_{7,8,9,10,11,12} kurs programında öğrenme-öğretme yaklaşımı daha kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Örneğin K_{7,8,9} kurslarında kullanılabilir başlıca öğrenme-öğretme modelleri ile yöntem ve tekniklere yer verilerek kısa açıklamalarda bulunulmuştur. K_{10,11,12} kurs programlarında ise derslerde kullanılabilir araç-gereçler ile yaygın ve alternatif yöntemlere; grupta, bireysel ve sınıf dışı öğretim tekniklerine yönelik bilgiler verilmiştir.

Kursların tamamında (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) Türkçe öğretim etkinliklerinin planlanmasında kurs eğitimcilerine bir esneklik sağlanmıştır. Buna göre kurs eğitimcileri kursiyerlerin ihtiyaçlarına göre etkinlikleri planlayabilmektedir. Ayrıca kurs eğitimcileri benzer işleve sahip dil bilgisi yapılarından istediklerini kullanabilme özgürlüğüne sahiptir. Bu durum kurs sürecinde kullanılacak yöntem, teknik ve stratejiler ile etkinlik tasarlama ve kullanma yönünden öğretmenlere önemli roller yüklemektedir.

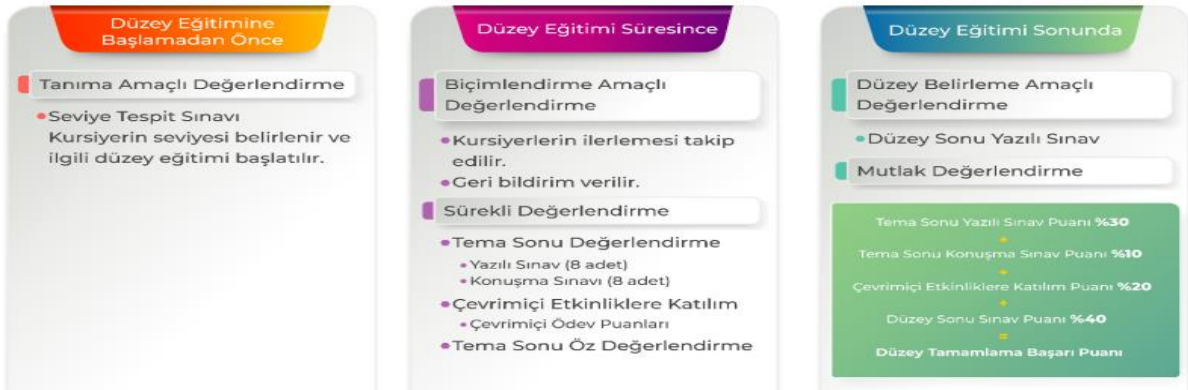
Kurslarda Ölçme-Değerlendirme Yaklaşımları

Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında gerçekleştirilen kursların tamamında (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) ölçme-değerlendirme işlemleri sınavla yapılmaktadır. K_{1,2,3,4,5,6} kurslarında bütüncül değerlendirme temel alınırken K_{7,8,9,10,11,12} kurslarında ise ölçme-değerlendirme işlemleri dört temel dil becerisinin ayrı ayrı ele alındığı tema sonu değerlendirmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir.

K_{1,2,3,4,5,6} kurslarında kursiyerlerin kazanımları süreç boyunca kurs eğitimcisi tarafından ölçülecek olup nihai değerlendirme ise kurs sonunda bütüncül olarak yapılmaktadır. Bu amaçla yapılacak sınavda ilgili kursun öğrenme kazanımlarına verilerek uygun bir ölçme aracıyla 100 puan üzerinden bir değerlendirme olmaktadır.

K_{7,8,9} kurslarında mutlak değerlendirme yaklaşımı (Görsel 1) benimsenmiştir. Bu bağlamda kursiyerler ilgili kursa başlamadan önce düzeylerinin belirlenmesi için tanıma ve yerleştirme amaçlı bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Bu kapsamda kursiyerlere seviye tespit sınavı yapılarak onların başlangıç düzeyleri belirlenmektedir. Ardından kurs süresince kursiyerlere düzeylerini saptamak için biçimlendirme amaçlı ve sürekli değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Buna göre her bir tema sonunda yazılı sınavlar, konuşma sınavları, çevirim içi ödevler ile öz değerlendirme yapılmaktadır. Temaların tamamı bitirildikten sonra kursiyerlerin düzeyini belirlemek amacıyla yazılı bir sınav yapılmaktadır. Bütün bu ölçme-değerlendirme çalışmalarıyla kursiyerlerin tema sonu yazılı sınavlardan, konuşma sınavlarından, çevrimiçi etkinliklere katılımlarından ve düzey sonu sınavından aldıkları puanlara göre başarı durumlarına karar verilmektedir.

Görsel 1. K_{7,8,9} kursları düzey eğitimi ölçme değerlendirme süreci (2021, s. 14)

K_{10,11,12} kurslarında başarının değerlendirilmesi amacıyla her temanın sonunda kursiyerlerin ilgili kazanımları karşılama durumları ölçülmektedir. Değerlendirme çalışmaları dört temel dil becerisi dinleme, okuma, yazma ve konuşmanın ayrı ayrı ölçülmesi (Görsel 2) esasına dayanmaktadır. Her bir becerinin ağırlıklı puanı 25 olarak belirlenmiştir. Buna göre her bir temanın sonunda ilgili kazanımlar dikkate alınarak dinleme, okuma ve yazma becerisini kapsayan 75 puanlık bir sınav yapılmaktadır. Konuşma becerisi ise her bir temanın işleme sürecinde kurs eğitimcisinin gözlemleri ile ölçülmektedir. Yapılacak değerlendirme çalışmalarında kurs programlarında (K_{10,11,12}) yer alan temel dil becerilerinin ölçme-değerlendirme sınırlılıkları dikkate alınmalıdır. Temalar tamamlandıktan sonra kursiyerlerin her bir temadan aldıkları puanların aritmetik ortalaması alınarak kurs bitirme başarı puanı belirlenmektedir.

Görsel 2. Yabancı Diller Kursu A1 Seviyesi Değerlendirme Çizelgesi (2017, s. 20).

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Halk Eğitimi Merkezi YABANCI DİLLER A1 SEVİYESİ TÜRKÇE PROGRAMI KURSIYER DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ						
Kursiyerin Adı Soyadı				Kurs Öğretmeni		
TC Kimlik No				Eğitim Merkezi Adı		
Başlama ve Bitirme Tarihi	/			Veriliş Tarihi		
TEMA ADLARI	DİNLEME (25 Puan)	OKUMA (25 Puan)	KONUŞMA (25 Puan)	YAZMA (25 Puan)	TEMA PUANI	
1 BEN VE YAKIN ÇEVREM						
2 GÜNLÜK YAŞAM						
3 İNSANLARIN GÖRÜNÜŞLERİ VE TANIMLAMALAR						
4 ZAMAN VE MEKAN						
5 SOSYAL HAYAT						
BAŞARI PUANI (ORT)						

Bilgilerin doğru ve eksiksiz olduğu kontrol edilerek imza altına alınmıştır.

Kurs Öğretmeni HEM Müdürü

Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında gerçekleştirilen kursların tamamında (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) ölçme-değerlendirme işlemleri kurs eğitici tarafından gerçekleştirilmektedir. Kullanılacak ölçme-değerlendirme araçlarını tasarlanması kurs eğitimcisine bırakılmıştır. Bu bağlamda yapılacak ölçme-değerlendirmenin

amacına uygun, geçerli ve güvenli olarak gerçekleştirilmesinde kurs eğitimcisi kilit rol oynamaktadır.

Kursların Belgelendirilmesi

Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kursların tamamında (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) kursu başarıyla tamamlayanlara belge düzenlenmektedir. K_{1,2,3,4,5,6} kurslarında kurs sonunda kurs bitirme belgesi düzenlenerek kursiyerlerin yeterlilikleri belgelendirilmektedir. K_{7,8,9,10,11,12} kurslarında ise kurs sonunda kurs bitirme belgesiyle birlikte kursiyerlerin tamamladığı temaları gösterir not döküm çizelgesi verilmektedir. Bu kurslarda aynı zamanda kursu tamamlamadan ayrılanlara da tamamladıkları temalara ait not döküm çizelgeleri düzenlenmektedir. K_{7,8,9,10,11,12} kurslarında K_{1,2,3,4,5,6} kurslarından farklı olarak kursiyerler öğrendiklerini Avrupa Ortak Diller Kriterlerine göre verilen bir sertifika ile belgelendirmek isterlerse, ilgili sertifikanın sınavlarını yapmaya yetkisi olan kurum ve kuruluşlara müracaatta bulunabilmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kursların karşılaştırmalı olarak incelenmesine yönelik gerçekleştirilen ve *“Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kurslar nasıl yapılandırılmıştır?”* sorusuna cevap aranan bu çalışmada kurs programlarının (K_{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12}) içeriğinin çeşitli başlıklar (giriş koşulları, ölçme-değerlendirme, belgelendirme vb.) altında düzenlendiği fakat K_{1,2,3,4,5,6} kurslarında kurs programı oldukça sade bir yapıda hazırlanmışken K_{7,8,9,10,11,12} kurslarında ise kurs programının diğer kurs programlarına göre biraz daha kapsamlı oluşturulduğu görülmüştür. Bu bakımdan kurs programının kurs eğitimcilerine rehberlik etmesi ve kurs sürecinde ihtiyaçları karşılaması bakımından K_{1,2,3,4,5,6} programlarının yetersiz, K_{7,8,9,10,11,12} kurs programlarına kısmen yeterli olduğu tespit edilmiştir. Bu durum alan yazında yapılan çalışmalarla da benzerlik göstermektedir. Erdoğan ve Kana (2019) *Yabancı Diller Türkçe A1 Seviyesi Kurs Programı*'na yönelik gerçekleştirdikleri çalışmada programın yabancılara Türkçe öğretme bakımından yetersiz kaldığını ve kursiyerlerin ihtiyaçlarını karşılamadığını tespit etmiştir. Alyılmaz (2018) da çalışmasında yabancılara yönelik Türkçe öğretimi faaliyetlerinin öğrenenler dikkate alınarak iyileştirilmesi ve standart hale getirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Bulut (2022) ise çalışmasında kurs programlarında yabancılara yönelik eğitim materyalleri oluşturulması gerektiğini ifade etmektedir. Bu bakımdan kurs programlarının işlevsel hâle getirilmesi gerekmektedir.

“Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en çok tartışılan konulardan biri öğretmen yeterlikleridir” (Kurt, 2020, s. 87). Çünkü öğretmenler sürecin yapılandırılması önemli bir role sahiptir. Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kapsamında açılan kurslarda kurs eğitimcileri kursiyerlerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre öğrenme-öğretme sürecinde yöntem ve teknik seçimi bakımından serbest bırakılmıştır. Yapılan çalışmalar kurslarda görev alan eğitimcilerin yöntem ve teknik bilgisi bakımından eksiklikleri

olduğunu göstermektedir. Pilancı, Zenci, Saltık ve Yaşar (2020) halk eğitimi merkezlerinde Suriyelilere Türkçe öğreten öğretmenlerle yaptığı çalışmanın sonucunda öğretmenlerin plan, program, dil seviyesi ve ders izlencesi bakımında yeterli bilgiye sahip olmadığını ve derslerde kullanacakları yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgisi bulunmadığını tespit etmiştir. Erdoğan (2019) da çalışmasında öğretmenlerin kurs programına hâkim olmadığını ve yöntem-teknik bilgisi yönünden eksiklikleri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bakımdan kurs programları oluşturulurken sürece rehberlik edecek biçimde tasarlanması, uygulama örneklerini içermesi ve kurs eğitimcilerinin daha fazla verim elde edeceği biçimde düzenlenmesi gerekmektedir.

Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kurs programlarının içeriği *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi* dikkate alınarak oluşturulmuştur. Bu amaçla kurs içeriği belirlenen amaçlar etrafında konu, tema ve kazanımlarla şekillendirilmiştir. Kursların tamamında konu, tema ve kazanımların uygulama sırası ve süresi belirtilmiştir. Uygulama sürecinde basitten karmaşığa, kolaydan zora bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bakımdan kurs programları amaç, konu, tema ve kazanım yönünden bir düzen içerisinde oluşturulmuştur. Aytan, Uzun ve Günaydın (2020) çalışmasında halk eğitimi merkezlerinde yabancılara Türkçe öğretimi kurs programlarında verilen amaçların kurs seviyelerine göre aşamalı olarak ilerlediğini, basitten karmaşığa doğru düzenlendiğini ve kazanımların da bu amaçlar doğrultusunda hazırlandığını belirtmektedir. Bu bakımdan çalışma araştırmacıların çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Fakat Nurlu, Konyar, Tuna ve Görgüç (2021) çalışmasında örgün ve yaygın eğitimde kullanılan yabancılara Türkçe öğretimi kurs programlarında kazanımların detaylı bir şekilde sınıflandırılmadığını, programda yer alan kazanımların detaylandırılabilirliğini belirtmektedir. Bu bağlamda kurs programları kazanımlar bağlamında gözden geçirilebilir.

Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kurs programlarında ölçme-değerlendirme iş ve işlemleri açıkça belirtilmiştir. K_{1,2,3,4,5,6} kurslarında 100 puanlık tek bir sınavla bütüncül değerlendirme yapılırken K_{7,8,9,10,11,12} kurslarında mutlak değerlendirme anlayışıyla her temanın sonunda yazılı sınav yapılmakta ve kurs sürecinin sonunda yapılan sınavların ağırlıklı ortalamaları alınarak bir değerlendirme gerçekleştirilmektedir. Programda ölçme-değerlendirme işlemleri ilgili kursun eğitimcisi tarafından kurs kazanımları dikkate alınarak yapılacağı belirtilmektedir. Bu durum eğitimcilerin ölçme-değerlendirme çalışmalarında yeterli olmalarının önemini ortaya koymaktadır. Dincel ve Ungan (2022) çalışmasında bu alanda çalışan eğitimcilerin ölçme-değerlendirme eğitimi almalarına karşın kendilerini yeterli görmedikleri sonucuna ulaşmıştır. Kana ve Erdoğan (2019) da çalışmasında her bir tema sonunda yapılması gereken tema sonu değerlendirme çalışmalarının bazı öğretmenlerce yapılmadığını ve bakımdan öğretmenlerin kurs programını tanımadıklarını tespit etmiştir. Buna göre kurs sürecinin nitelikli bir şekilde değerlendirilmesi için öğretmen kapasitesinin güçlendirilmesi ve kurs programlarının kurs sürecinde kullanılacak örnek ölçme-değerlendirme çalışmalarını içermesi gerekmektedir.

Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kursları başarıyla tamamlayanlar sertifika almaya hak kazanmaktadır. Peker vd. (2021) halk eğitimi merkezlerin kişisel ve meslekî alanlarda çok sayıdaki kurs programları aracılığıyla bireylerin sertifika ihtiyacını karşıladığını belirtmektedir. Halk eğitimi merkezlerinde, Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi kurs programlarını başarıyla tamamlayan kursiyerlere sertifika düzenlenmektedir. K_{1,2,3,4,5,6} kurslarının bitiminde düzenlenen sertifikanın Avrupa Ortak Diller Kriterlerine göre verilen bir sertifika ile belgelendirilmesi mümkün değilken K_{7,8,9,10,11,12} kurslarının bitiminde verilen sertifikaların Avrupa Ortak Diller Kriterlerine göre verilen bir sertifika ile belgelendirilmesi mümkündür. Bunun için bireyin ilgili kurum veya kuruluşlara başvuru yapması gerekmektedir.

Bugün ülkemizin her ilçesinde faaliyet gösteren en az bir halk eğitimi merkezi bulunmaktadır. Halk eğitimi merkezinde kurslar ücretsiz bir şekilde düzenlenmektedir. Halk Eğitim Merkezlerine erişim kolaylığı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen bireyler için fırsat niteliği taşımaktadır. Bu bakımdan Türkçenin ikinci dil olarak öğretimi sürecinin niteliğinin artırılması için kurs programların işlevsel hale getirilmesi, öğretmen kapasitesinin güçlendirilmesi önemli bir husus olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

- Kurs programlarının içeriği detaylandırılmalı, etkinlik önerileri içermeli ve kullanılabilir yöntem-tekniklerin uygulanmasına yönelik iş ve işlemlere ilişkin açıklamalar yer almalıdır.
- Kurslarda görev alan eğitimcilerin kapasitesini güçlendirmek için hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.
- Millî Eğitim Bakanlığı, örgün eğitim kademelerine yönelik gerçekleştirdiği ölçme-değerlendirme çalışmalarının benzerini yaygın eğitim kapsamında özellikle Türkçenin ikinci dil olarak öğretimine yönelik açılan kurslar için yapabilir.

Kaynakça

- Alyılmaz, S. (2018). Türkçe öğretiminde hedef kitlenin / “öğrenen”in önemi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2452-2463.
- Arslan, M. (2012). Tarihi Süreçte Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi-Öğrenimi Çalışmaları, *KSU Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 167-188.
- Aytan, T., Uzun, O. & Günaydın, Y. (2020). Hayat boyu öğrenme yabancılara Türkçe öğretim kurs programlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 70-99.
- Bulut, S. Y. (2022). Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Yetişkin Okuma-Yazma Kursları ve Türkçe Dil Eğitimlerinin Değerlendirilmesi, *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 123-147.

- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Celep, C. (2003). Halk Eğitimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çağlayan Dilber, N. (2018). Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yazılan kaynak kitaplara ilişkin bir inceleme, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (Özel sayı), 111-128.
- Dinçel, Ö. 6 Urgan, S. (2022). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının ölçme değerlendirme açısından incelenmesi ve konuya dair öğretici görüşleri *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(4), 1584-1612.
- Dolunay, Salih Kürşat (2005). Türkiye ve Dünyadaki Türkçe Öğretim Merkezleri ve Türkoloji Bölümleri Üzerine Bir Değerlendirme. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Kongre Kitabı, II. Cilt, s. 286-292.
- Erdem, İlhan. (2009). Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili bir kaynakça denemesi, *Turkish Studies*, 4(3) (2009), 888-938.
- Erdil, Melike (2017). Türkçe Okutmanlarının Yabancı Öğrencilerin Türkçe Yazma Becerisine Karşı Öznel Algıları. *Turkish Studies*, S. 12 (28), s. 281-306.
- Erdoğan, D. (2019). *Yaygın Eğitim Kurumlarında Yabancılara Türkçe Öğreten Öğretmenlerin 'Yabancı Diller Türkçe A1 Seviyesi Kurs Programını' Uygulama Süreci* (Tez No: 598832). [Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Erdoğan, D. & Kana, F. (2019). Yaygın Eğitim Kurumlarında Yabancılara Türkçe Öğreten Öğretmenlerin 'Yabancı Diller Türkçe A1 Seviyesi Kurs Programını' Uygulama Süreci. *International Journal of Languages Education*, 7(4), 49-74.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2012). How to design and evaluate research in education. (8th. Edition). McGraw-Hill.
- Geray, C. (2002). *Halk Eğitimi*. Ankara: İmaj Yayınları
- Göçer, A. & Moğul, S. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İle İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış. *Turkish Studies*, 6 (3), 797-810.
- Göçer, A., Tabak G. & Coşkun, A. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kaynakçası. *TÜBAR*, XXXII, 73-126.
- Göçer, Ali (2009). Türkiye'de Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğreten Öğretmenlerin Uygulamalarına Yönelik Nitel Bir Araştırma. *Dil Dergisi*, 145, 28-47.
- Gözübüyük Tamer, M. (2020). Mülteci ve sığınmacı yetişkinlere sunulan Türkçe dil öğretiminin halk eğitim merkezi öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi (Trabzon örneği). *Karadeniz Araştırmaları*, 17 (65) , 97-115.

- Kahrıman, R., Dağtaş, A., Çapoğlu, E. & Ateşal, Z. (2013). Yabancılara Türkçe öğretimi kaynakçası. *TÜRÜK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 80-132.
- Karadağ, B. F. & Göçer, A. (2022). Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde gerçek yaşam becerilerinin görev temelli öğretim yöntemi ile geliştirilmesi üzerine bir inceleme. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 780-798.
- Köse, D. & Özsoy, E. (2020). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretiminin otuz yılı: 1990-2020, *Turkophone*, 7(2), 27-54.
- Kurt, B. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sertifika Programına İlişkin Kursiyer Görüşlerinin Karşılaştırmalı Bir Analizi, *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 73-90.
- Kurt, İ. (2000). Yetişkin Eğitimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB, HBÖGM. (2016). *Yabancılara Türkçe öğretimi (6-12 Yaş) 1. Seviye Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2016). *Yabancılara Türkçe öğretimi (6-12 Yaş) 2. Seviye Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2016). *Yabancılara Türkçe öğretimi (6-12 Yaş) 3. Seviye Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2016). *Yabancılara Türkçe öğretimi (13-17 Yaş) 1. Seviye Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2016). *Yabancılara Türkçe öğretimi (13-17 Yaş) 2. Seviye Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2016). *Yabancılara Türkçe öğretimi (13-17 Yaş) 3. Seviye Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2017). *Yabancı Diller A1 Seviyesi Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2017). *Yabancı Diller A2 Seviyesi Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2017). *Yabancı Diller B1 Seviyesi Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2021). *Yabancı Diller Türkçe A1 Seviyesi Harmanlanmış Model Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2021). *Yabancı Diller Türkçe A2 Seviyesi Harmanlanmış Model Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, HBÖGM. (2021). *Yabancı Diller Türkçe B1 Seviyesi Harmanlanmış Model Kurs Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma – desen ve uygulama için bir rehber. (Çev. Selahattin Turan) Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Nurlu, M., Konyar, M., Tuna, L. & Çilem, G. (2021). Milli Eğitim Bakanlığı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Eleştirisi, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 10(29), 485-521.
- TÜİK (2012). Yaygın eğitim istatistikleri. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- Oktaý, Z. (2017). Halk eğitim merkezlerinde Araplara Türkçe konuşma öğretiminde yöntem ve teknikler: Ankara Keçiören Halk Eğitim Merkezi örneklemi. *Journal of Turkish Studies*, 12(34), 297-305.
- Özdemir, Erem, Hümeýra, N. & Erdem, İlhan (2016), Türkçe Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin "Yabancılara Türkçe Öğretimi" Hakkındaki Görüşleri. Yabancılara Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırmalar, Editör: Alpaslan OKUR, Bekir İNCE & İsmail GÜLEÇ), Sakarya: Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, s. 153-160.
- Peker, D. , Demirel, B. , Yumuşaker, M. C. , Küçükbeyazıt, Z. & Peker, F. (2021). Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslara Kursiyerlerin Katılma Nedenleri Ve Memnuniyet Algısı: Erzin İlçesi Örneği. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 8 (19) , 123-139.
- Pılandı, H., Çalışır Zenci, S., Saltık, O. & Yaşar, S. (2020). HEM'lerde Suriyelilere Türkçe Öğreten Öğretmenler Üzerine Bir Araştırma, *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 127-144.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.